

SLOVENSKA POLETNA TURISTIČNA SEZONA LETA 1991

Fedja Pobegajlo

UDK 338.48(497.12)*1991*

SLOVENSKA POLETNA TURISTIČNA SEZONA
LETA 1991Fedja Pobegajlo, Piškovca 3, 64260 Bled,
Slovenija*Članek predstavlja vpliv junijsko-julijske
vojne v Sloveniji leta 1991 na poletno turis-
tično sezono.*

UDC 338.48(497.12)*1991*

SLOVENE SUMMER TOURISTIC SEASON IN
1991Fedja Pobegajlo, Piškovca 3, 64260 Bled,
Slovenia*The article represents an influence of the
war in Slovenia in June and July 1991 on
a summer touristic season.*

Junijsko - julijska vojna v Sloveniji in padanje kupne moči domačih gostov ter bojazen pred potovanjem v Slovenijo pri tujcih so imeli zelo negativen vpliv na poletno turistično sezono leta 1991, o kateri je bilo v medijih moč zaslediti vrsto prispevkov, ki so turistično sezono prikazovali kot celoto. Pričujoči članek pa obravnava turistično sezono po različnih tipih turističnih krajev in na osnovi uporabljenih kazalcev ugotavlja morebitne razlike med posameznimi tipi turističnih krajev:

- gorski turistični kraji (Bovec, Jezersko, Kranjska Gora, Logarska dolina, Pokljuka, Rogla in Velika Planina),
- zdraviliški turistični kraji (Čateške Toplice, Dobrna, Laško, Moravci in Rogaška Slatina),
- obmorski turistični kraji (Ankaran, Portorož in Strunjan).

Razvoj omenjenih turističnih krajev sem obravnaval v diplomski nalogi (4). Pokazalo se je, da gre za precejšnjo razliko v razvoju zgoraj naštetih krajev. Tako sem med kraje s pozitivnimi razvojnimi trendi uvrstil Bovec, Kranjsko Goro, Roglo, Čateške Toplice, Moravce, Rogaško Slatino in Portorož, ostali kraji pa so izkazovali negativne razvojne trende. Pričujoči članek prikazuje tudi morebitne razlike, ki so se v poletni turistični sezoni pokazale med prvo in drugo skupino krajev. Slednjič članek obravnava še morebitne razlike v obisku turističnih krajev med mesecema julijem (neposredni vpliv vojne) in avgustom (posredni vpliv vojne). Kot osnovni kazalec o obravnavani turistični sezoni sem uporabil podatke o številu prenočitev gostov v turističnih krajih in primerjal obdobje med letoma

1986 in 1990 (smatram, da je povprečje podatkov iz tega 5-letnega obdobja dovolj statistično zanesljivo za primerjavo) in letom 1991 (2, 5, 6). Pri tem sem posebej izpostavil prenočitve tujih gostov, na katere je imela vojna v Sloveniji verjetno največji vpliv. Pri obeh primerjavah sem za boljšo predstavbo prikazal še indekse.

Pri primerjavi števila prenočitev v obravnavanih turističnih krajih meseca **julija** med povprečjem za obdobje od leta 1986 do leta 1990 in letom 1991 je moč opaziti močan padec števila prenočitev. Še zlasti je ta pojav izrazit pri prenočitvah tujih gostov.

Med **gorskimi turističnimi kraji** je le na Rogli julija 1991 število prenočitev vseh gostov padlo za manj kot polovico; obenem je pri Rogli vrednost indeksa pri primerjavi med obravnavanimi obdobjema (62) najvišja izmed vseh obravnavanih turističnih krajev. Pri drugih turističnih krajih so te vrednosti precej nižje; najnižje pa so v Bovcu (18) in Kranjski Gori (20). Na splošno torej ne bi mogli trditi, da so kraji s pozitivnimi razvojnimi trendi odstopali od drugih krajev. Delež prenočitev tujih gostov je povsod zelo upadel, izjema je le Velika Planina, kjer pa je zelo visok indeks (80) presenetljiv le na prvi pogled, saj vidimo, da ga lahko pripišemo zelo majhnemu deležu prenočitev tujih gostov že v obdobju od leta 1986 do leta 1990 (le 4,6 %). Največji delež tujih gostov v letu 1990 (14,6 %) so beležili v Bovcu, vendar je šlo tudi za precejšen padec, saj so v prejšnjem obdobju beležili kar 82 % prenočitev s strani tujih gostov. Povsod drugod so vrednosti deležev pri prenočitvah tujih gostov pod 10 %, izstopa pa Logarska dolina (0 %).

Tudi tu se turistični kraji s pozitivnimi trendi ne ločijo od ostalih.

Tudi pri **zdraviliških turističnih krajih** je število prenočitev precej upadlo, vendar je odgovarjajoči indeks le pri Rogaški Slatini manjši od 30. Vrednosti ostalih indeksov so precej izenačene in tudi tu turistični kraji s pozitivnimi trendi v razvoju ne izstopajo. Delež prenočitev tujih gostov je najbolj upadel v Čateških Toplicah, kjer pa se je število vseh prenočitev najmanj zmanjšalo. Nasprotno pa je v Rogaški Slatini, kjer se je število vseh prenočitev najbolj zmanjšalo, delež prenočitev tujih gostov okrog povprečja zdraviliških turističnih krajev. Na podlagi te ugotovitve sklepamo na to, da je prišlo do največjega upada števila vseh prenočitev pri tistih turističnih krajih, ki so bili usmerjeni v inozemski turizem. Nasprotno pa so turistični kraji, ki so bili usmerjeni v domači turizem, beležili relativno manjši upad vseh prenočitev. Kraji s pozitivnimi razvojnimi trendi tudi pri deležu prenočitev tujih gostov niso izstopali. Zdraviliški turistični kraji

so beležili manjši upad tako pri številu vseh prenočitev, kot pri deležu prenočitev tujih gostov.

Obmorske turistične kraje lahko tako glede upada števila vseh prenočitev, kot tudi glede deleža prenočitev tujih gostov uvrstimo med zdraviliške in gorske turistične kraje. Portorož kot kraj s pozitivnimi razvojnimi trendi ni odstopal od ostalih dveh krajev, beležil je le nekaj večji upad števila vseh prenočitev. Tudi tu pa lahko opazimo, da je slaba sezona najbolj prizadela Portorož, ki je bil najbolj usmerjen v inozemski turizem.

V primerjavi z julijem so v obnavljanih turističnih krajih **avgusta** 1991 beležili precej večje število prenočitev. Le-to skoraj nikjer ni bilo manjše od polovice povprečja od leta 1986 do leta 1990. Delež prenočitev tujih gostov je bil še vedno skromen, vendar precej višji kot mesec poprej.

Gorski turistični kraji so imeli precej večje število vseh prenočitev kot v juliju; odgovarjajoči indeks je segal od 42 (Velika Planina) do 89 (Rogla); slednja

Preglednica 1: Število prenočitev, delež prenočitev tujih gostov in odgovarjajoči indeksi (i) med povprečjem v obdobju med letoma 1986 in 1990 (p 86-90) in letom 1991 za mesec julij in avgust.

Turistični kraji	Julij						Avgust					
	Število vseh prenočitev			% prenočitev tujih gostov			Število vseh prenočitev			% prenočitev tujih gostov		
	p 86-90	1991	i	p 86-90	1991	i	p 86-90	1991	i	p 86-90	1991	i
GORSKI												
Bovec	26 181	4 585	18	82,0	14,6	18	27 340	15 319	56	78,5	25,3	32
Jezersko	3 499	1 640	47	16,9	1,3	8	4 481	2 175	49	23,2	9,7	42
Kranjska gora	56 586	11 157	20	53,8	3,5	7	68 166	45 996	67	54,3	11,8	22
Logarska dolina	2 224	755	34	6,7	0,0	0	2 317	1 730	75	12,3	2,4	20
Pokljuka	3 586	1 400	39	28,1	1,1	4	5 345	3 906	73	17,2	2,9	17
Rogla	10 784	6 638	62	21,1	1,7	8	14 836	13 201	89	18,2	2,6	14
Velika planina	4 020	992	25	4,6	3,7	80	5 247	2 204	42	6,4	0,8	13
ZDRAVILIŠKI												
Čateške Toplice	52 692	30 177	57	13,2	0,7	5	53 465	65 667	123	16,6	0,9	5
Dobrna	15 921	6 489	41	12,6	3,6	29	14 095	10 440	74	17,9	6,0	34
Laško	8 708	4 298	49	3,2	0,6	19	8 242	6 247	76	3,9	1,8	46
Moravci	28 817	11 985	42	20,5	6,4	31	28 238	33 313	118	24,6	6,1	25
Rogaška Slatina	35 712	9 967	28	32,5	7,2	22	41 978	23 295	55	47,8	16,4	34
OBMORSKI												
Ankaran	81 400	30 688	38	52,8	7,0	13	73 181	41 606	57	50,2	12,1	24
Portorož	317 633	99 015	31	74,9	6,1	8	319 284	159 703	50	75,0	15,3	20
Strunjan	36 027	18 335	51	41,0	2,3	6	37 003	28 436	77	45,5	7,6	17

torej ni zaostajala preveč za povprečjem iz prejšnjega 5-letnega obdobja. Podobno kot v mesecu juliju tudi v avgustu turistični kraji s pozitivnimi trendi niso izstopali. Ponovno pa je bilo moč ugotoviti, da so nekateri turistični kraji, usmerjeni pretežno v domači turizem, beležili boljše rezultate (Rogla, Pokljuka), kot tisti turistični kraji, kjer je prevladoval inozemski turizem. Delež prenočitev tujih gostov je bil najvišji v Bovcu (25,3 %), kar je bilo največ izmed vseh obravnavanih turističnih krajev. Indeksi pa so bili pri vseh turističnih krajih še vedno precej nizki, le v Bovcu (32) in na Jezerskem (42) so bili nad 30. Turistični kraji s pozitivnimi trendi so bili (z izjemo že omenjenega Bovca) v okviru povprečja. Vrednosti indeksov so bili pri gorskih turističnih krajih tako glede števila vseh prenočitev, kot tudi glede deleža prenočitev tujih gostov podobne tistim v obmorskih turističnih krajih, vendar so zaostajale za vrednostmi indeksov v zdraviliških turističnih krajih.

Poletna turistična sezona v avgustu 1991 je bila še najbolj uspešna, oziroma najmanj slaba v **zdraviliških turističnih krajih**. Število vseh prenočitev je bilo ponekod celo večje kot v primerjanem predhodnem 5-letnem obdobju, delež prenočitev tujih gostov pa je bil sicer povsod precej manjši, vendar toliko, kot pri ostalih tipih turističnih krajev. Število vseh prenočitev se je povečalo v Čateških Toplicah (indeks 123) in Moravcih (118); šlo je za kraja s pozitivnimi razvojnimi trendi, ki sta bila usmerjena zlasti v domači turizem. V Rogaški Slatini, ki jo prav tako prištevamo h krajem s pozitivnimi razvojnimi trendi in obenem k močno v inozemski turizem usmerjenim turističnim krajem, pa se je število vseh prenočitev zmanjšalo skoraj za polovico (indeks 55). Glede deleža prenočitev tujih gostov zlasti opozarjam na zelo nizek delež (0,9 %) v Čateških Toplicah, kjer so sicer beležili največji porast števila vseh prenočitev. V Čateških toplicah je tudi indeks, ki prikazuje upad deleža prenočitev tujih gostov (5) izredno nizek. Ta indeks je najvišji v Laškem (46), vendar na račun zelo nizkega deleža prenočitev tujih gostov.

Obmorski turistični kraji so

glede zmanjšanja števila vseh prenočitev in deleža prenočitev tujih gostov podobni gorskim, a zaostajajo za zdraviliškimi. Portorož kot turistični kraj s pozitivnimi trendi in z usmeritvijo v inozemski turizem je beležil največji padec števila vseh prenočitev (indeks 50), v Strunjanu pa je bil ta padec najblažji (77), vendar se je prav tu najbolj zmanjšal delež prenočitev tujih gostov (indeks 17).

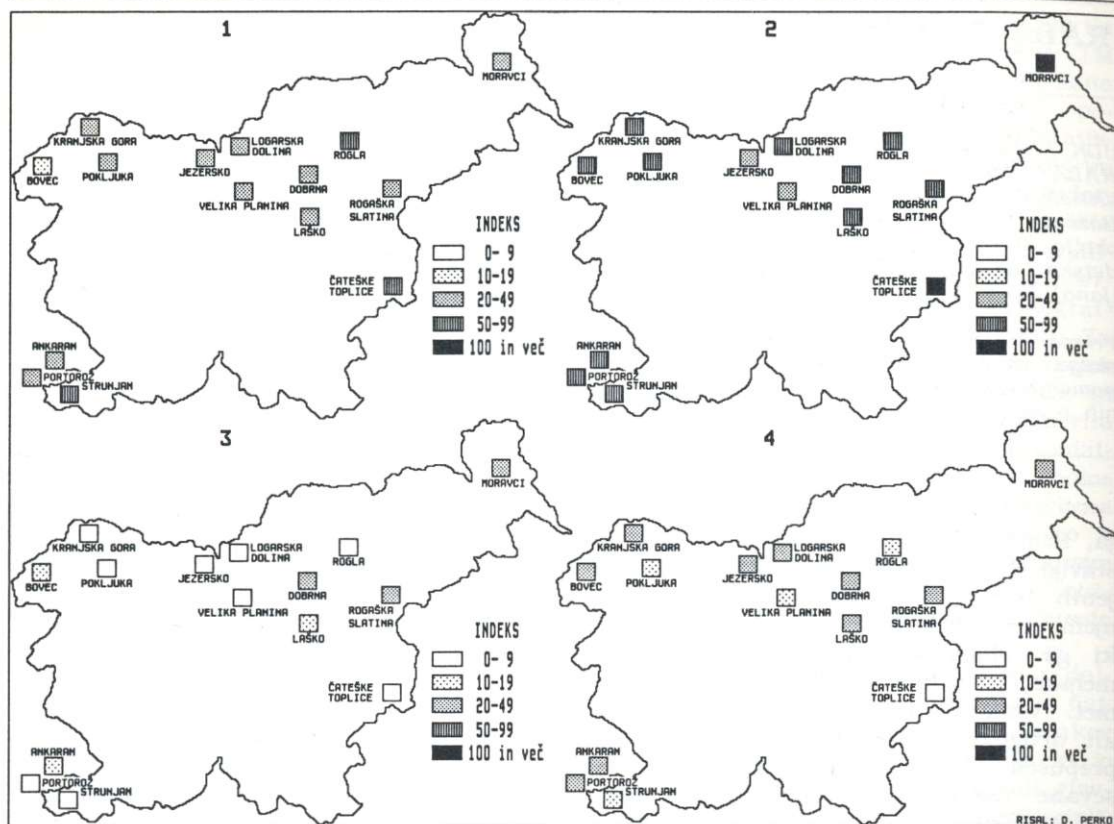
Ob analizi podatkov o prenočitvah gostov v izbranih turističnih krajih v juliju in avgustu 1991 bi želel izpostaviti več ugotovitev.

● Ob primerjavi turistične sezone med mesecema julijem in avgustom ugotovimo, da je bila julijska sezona veliko slabša od avgustovske, kar spričo junijsko – julijske vojne ni presenetljivo. Tudi meseca avgusta je bila v večini obravnavanih turističnih krajev sezona slabša kot v primerjanem povprečju med letoma 1986 in 1990; vendar pa zasluži poudarek dejstvo, da je v Čateških Toplicah in Moravcih prišlo celo do porasta števila prenočitev.

● Ob primerjavi različnih tipov turističnih krajev lahko ločimo med zdraviliškimi turističnimi kraji, ki so izkazovali najmanjši upad števila prenočitev ob v zgornjem odstavku že omenjeni rasti in obmorskimi ter gorskimi turističnimi kraji. Boljše rezultate zdraviliških turističnih krajev si razlagam s tem, da jih v veliki meri obiskujejo gostje s potrebo po zdravljenju, ki je pomembnejše od nestabilnih družbenih razmer (1, 3). Nekaj boljši rezultati v obmorskih kot v gorskih turističnih krajih so posledica v obmorskih krajih zelo močno izražene poletne turistične sezone (4). Če bi v analizo vzeli druge mesece, se razlika med obmorskimi in gorskimi turističnimi kraji verjetno ne bi pokazala.

● Ob upoštevanju dobljenih rezultatov ne bi mogli trditi, da tisti kraji, ki smo jih uvrstili med kraje s pozitivnimi razvojnimi trendi, odstopajo od ostalih turističnih krajev.

● Slednjič rezultati kažejo, da je slaba turistična sezona najbolj prizadela turistične kraje, ki so bili izrazito usmerjeni v inozemski turizem (Bovec, Rogaška Slatina, Portorož), saj so se tuji gostje zaradi izrednih razmer izogibali turističnih

Slika 1: Indeks gibanja števila vseh prenočitev med julijskim povprečjem obdobja 1986-1990 in julijem 1991 (1) ter med avgustovskim povprečjem 1986-1990 in avgustom 1991 (2) in indeks gibanja deleža prenočitev tujih gostov med julijskim povprečjem 1986-1990 in julijem 1991 (3) ter med avgustovskim povprečjem 1986-1990 in avgustom 1991 (4).

potovanj v Slovenijo. Po drugi strani pa so nekateri kraji, ki so bili izraziteje usmerjeni v domači turizem (Rogla, Čateške Toplice, Moravci), beležili relativno boljše rezultate, ponekod pa (v mesecu avgustu) celo povečanje števila prenočitev. Tudi v naslednjih letih, ko ne pričakujemo naglega vračanja tujih gostov, mislim, da bodo prav omenjeni kraji beležili zelo ugodne rezultate.

nekaterih turističnih krajev v Sloveniji. *Diplomska naloga. Ljubljana.*

5. Statistične informacije št. 225, št. 251. *Zavod republike Slovenije za statistiko. Ljubljana, 1990.*

6. Statistične informacije št. 219, št. 257. *Zavod republike Slovenije za statistiko. Ljubljana, 1991.*

1. Jeršič, M. 1985: *Turistična geografija. Ljubljana.*

2. Letni pregled turizma 1986-1989. *Zavod republike Slovenije za statistiko. Ljubljana, 1986-1989.*

3. Planina, J. 1990: *Ekonomika turizma, 1. del. Ljubljana.*

4. Pobegajlo, F. 1991: *Transformacija*